

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM007:00/2016

VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA ANNETUN DIREKTIIVIN KANSALLISTA TÄYTÄNTÖÖNPANOA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN LOPPURAPORTTI

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt OP Ryhmältä lausuntoa vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin (IDD) kansallista täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän raportista. Työryhmän 19.4.2017 päivättyyn loppuraporttiin sisältyvä ehdotus direktiivin kansallisesta täytäntöönpanosta on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Lausuntonaan hallituksen esityksestä laiksi vakuutusten tarjoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi OP Ryhmä esittää tiivistetysti seuraavaa:

1. Hallituksen esitysluonnos on huolellisesti valmisteltu ja esitetyt muutokset ovat pääsääntöisesti hyvin perusteltuja. Pidämme tärkeänä sitä lähtökohtaa, että vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin vaatimukset ylittävälle kansalliselle sääntelylle tulee olla perustellut syyt. Esitykseen kuitenkin sisältyy sellaisia kansallisia erityisvaatimuksia, jotka eivät ole hallitusohjelman tai luonnoksen yleisperustelujen mukaisia eivätkä myöskään kuluttajansuojan parantamisen kannalta perusteltuja. Niiden kansalliselle käyttöönotolle ei ole esitetty perusteluita. Nämä vaatimukset voivat vaarantaa suomalaisten vakuutusyhtiöiden kilpailukykyä ja toimialan kehittymistä sekä hidastaa digitalisaatiota.
2. Katsomme, että ehdotettu kytkeytyksen kielto 30 §:ssä perustuu direktiivin virheelliseen tulkintaan, on tarpeetonta kansallista lisäsääntelyä, heikentää asiakkaiden kannalta hyödyllisten palveluiden saatavuutta ja rajoittaa uusien asiakaskokemusta parantavien kokonaispalveluiden kehittämistä. Säännös tulee muotoilla uudelleen selkeämmäksi ja vastaamaan direktiivin säännöstä.
3. Vakuutustarpeen selvittämisprosessi ei saa olla liian monimutkainen vakuutuksen hakijan eikä vakuutuksenantajan kannalta. Lakiehdotuksen 4 b §:n suhde ehdotuksen muihin säännöksiin on epäselvä tai selvästi ristiriidassa.
4. Erilaiset palkkiomallit tulee edelleen olla mahdollisia silloin kun ne eivät johda asiakkaan edun vastaiseen tilanteeseen ja voidaan osoittaa, että ne perustuvat työn määrään, työtehtävien tehokkuuteen hoitamiseen ja työn ammatilliseen vaativuuteen. Ehdotetun 21 §:n perusteluita on selvennettävä tältä osin.

5. Tietojen toimittamistapoja koskeva sääntely tulee selkeyden vuoksi muotoilla yhdenmu-
kaiseksi sekä ehdotettujen uusien säännösten, mutta myös voimassa olevan lain sään-
nösten osalta. Vahinkovakuutuksia koskeva vakiomuotoinen asiakirja on tarkoitettu vain
kuluttaja-asiakkaille ja se tulee rajata näin lainsäädännössä.
6. Hallituksen esityksessä on tulkittu tarpeettoman laajasti direktiivin vaatimusta johdossa
toimivien henkilöiden rekisteröintivaatimuksista. Ilmoitusmenettely aiheuttaa esitetyssä
muodossa tarpeetonta hallinnollista rasitetta sekä ilmoitukset tekeville yhtiöille että Fi-
nanssivalvonnalle.
7. Emme pidä tarkoituksenmukaisena antaa lisämääräyksiä sijoitusvakuutusten takaisinos-
toarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa maksettavista suorituksista. Yk-
sinkertaisten sijoitusvakuutusten myynti ilman asianmukaisuus- tai soveltuvuusarviointia
tulee sallia lainsäädännössä. Tämän nk. execution only mahdollisuuden hyödyntämättä
jättäminen vaikeuttaa suomalaisten yhtiöiden toimintamahdollisuuksia ja kilpailukykyä
verrattuna niihin maihin, joissa vastaava myynti on sallittua.
8. Vakuutustarpeen selvittämistä ja kaikkia esitettyjä ennakkotiedonantovelvoitteita ei ole
tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan myös ryhmävakuutuksia. Vahinkovakuutuksia
koskevaa vakiomuotoista asiakirjaa ei tule edellyttää ryhmävakuutuksissa.
9. Direktiivissä on tehty selvä ero vahinkovakuutusten ja vakuutusmuotoisten sijoitustuot-
teiden (sijoitusvakuutusten) välillä ja vastaavaa sääntelyä tulisi tuoda ehdotettua selke-
ämmin myös kansalliseen lainsäädäntöön.

Edellä tiivistetysti esittämiemme kommenttien taustaksi haluamme ilmaista seuraavaa:

1 Yleiset kommentit

Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin (jäljempänä direktiivin) tarkoituksena on ku-
luttajansuojan parantaminen ja sääntelyn yhtenäistäminen Euroopan vakuutusmarkkinoilla.
Direktiivin mukainen sääntelykokonaisuus parantaa asiakkaansuojaa ja lisää läpinäkyvyyttä
vakuutusten hinnoittelussa sekä mahdollisissa eturistiriitatilanteissa. Direktiivi asettaa sään-
telylle vähimmäistason, jonka lisäksi jäsenvaltioiden on mahdollista pitää voimassa tai ottaa
käyttöön direktiiviä tiukempia säännöksiä kuluttajien suojelemiseksi. Direktiivi kuitenkin edel-
lyttää, että jos jäsenvaltio aikoo soveltaa direktiiviä tiukempia säännöksiä, sen on varmistet-
tava, että näistä säännöksistä aiheutuva hallinnollinen rasite on vähäinen ja oikeassa suh-
teessa *kuluttajansuojaan*.

Pidämme tärkeänä, että Suomessa omaksuttu hyvä kuluttajansuojasääntelyn taso vakuutus-
alalla säilytetään. Ottaen huomioon jo voimassa olevan kansallisen lainsäädännön hyvä ja
kattava kuluttajansuojan taso, emme pidä tarkoituksenmukaisena laatia uutta tiukempaa
kansallista sääntelyä kuin mitä direktiivin muutokset edellyttävät. Tarpeettoman hallinnollisen
taakan lisäämistä tulee välttää.

Direktiivillä tavoitellaan tasapuolisia kilpailuedellytyksiä. Myös Suomessa hallituksen tavoit-
teena on edistää yritysten kilpailukykyä ja lisäksi digitalisaation paremmin huomioivaa EU-
sääntelyä. Näitä tavoitteita on tuotava selkeämmin esille myös EU-sääntelyn kansallisessa
täytäntöönpanossa. Luonnoksen yleisperusteluissa on todettu, että direktiivin vaatimukset
ylittävälle kansalliselle sääntelylle tulee olla perustellut syyt, koska direktiivin tavoitteena on
jäsenmaiden kansallisen lainsäädännön harmonisointi ja koska kansallinen lisäsääntely voi
heikentää suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä suhteessa ulkomaisiin yrityksiin. Pi-
dämme tätä lähtökohtaa erittäin tärkeänä.

Lisäksi ehdotuksessa tulee paremmin huomioida ero vahinkovakuutusten ja sijoitusvakuutusten välillä. Sääntelyä ei ole syytä tehdä kaikilta osin niin tiukaksi kuin mitä pelkästään sijoitusvakuutusten osalta vaaditaan. Direktiivissä on tehty selvä ero vahinkovakuutusten ja vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden (sijoitusvakuutusten) välillä ja vastaavaa sääntelyä pitäisi tuoda ehdotettua selkeämmin myös kansalliseen lainsäädäntöön.

Katsomme, että esitykseen sisältyy sellaisia kansallisia erityisvaatimuksia, jotka eivät ole hallitusohjelman, luonnoksen yleisperustelujen eivätkä myöskään asiakkaiden kuluttajansuojan mukaisia. Niiden kansalliselle käyttöönotolle ei ole riittäviä perusteluja. Nämä vaatimukset voivat vaarantaa suomalaisten vakuutusyhtiöiden kilpailukykyä ja toimialan kehittymistä.

2 Kytkeykaupan kielto

Esityksen 1. lakiehdotuksen (*laki vakuutusten tarjoamisesta*) 30 § ei vastaa direktiiviä ja on tiukempi kuin mitä direktiivin mukaan on mahdollista säätää. On epäselvää, miten 1 momentin ensimmäinen ja toinen virke täydentävät toisiaan. Ei myöskään voida selkeästi tulkita, onko tarkoitus poissulkea vakuutustuote 1 momentista, koska momentissa mainitaan vain ”muu palvelu kuin vakuutus”.

Direktiivin mukaan tarjottaessa palvelu- tai tuotepaketissa vakuutuksen ohessa jotain tavaraa tai palvelua asiakkaalle on samalla ilmoitettava, jos eri osat on mahdollista ostaa erikseen. Jos vakuutus tarjotaan oheistuotteena tavaralle tai palvelulle, on asiakkaalle samalla tarjottava mahdollisuutta ostaa tavara tai palvelu erikseen ilman vakuutusta. Direktiivissä esitetyn sääntelyn tarkoituksena on estää yhdistetyissä tarjouksissa sellaisten tilanteiden syntyminen, jossa asiakkaan etua ei otettaisi vakuutusta tarjottaessa huomioon. Direktiivin perusteella ei siis suoraan ole kiellettyä tarjota vakuutusta osana muuta palvelua tai tavarantoimittajan yhteydessä.

Kun vakuutus myydään oheispalvelun tai oheistuotteen kanssa osana pakettia tai samaa sopimusta ja jos voidaan osoittaa kyseisen käytännön (yhdistetyn tarjouksen) olevan haitallista kuluttajan kannalta, on jäsenvaltion mahdollista direktiivin mukaisesti hyväksyä tiukempia lisätoimenpiteitä. Ehdotettu 30 §:n mukainen kytkeykaupan kielto koskisi kuitenkin myös tilannetta, jossa vakuutus on ns. sivutuote ja vakuutus tarjotaan muun tavarantoimittajan tai palvelun ohessa. Perusteluissa ei ole osoitettu, että yhdistetyistä tarjouksista olisi kuluttajan kannalta sellaista haittaa, että on tarpeen säätää ehdotuksen mukaisesta kytkeykaupan kiellosta.

Direktiivin mukaan tiukempaa sääntelyä voidaan laatia, jos voidaan osoittaa, että käytäntö muuten olisi haitallista *kuluttajien* kannalta. Lakiehdotuksessa ei kuitenkaan rajata tiukempaa sääntelyä kuluttajiin, vaan esitettyä kytkeykaupan kielloa olisi sovellettava myös yritysasiakkaisiin. Tämäkään ei vastaa direktiiviä.

Edellä mainitun lisäksi on huomioitava se, että ehdotettu 30 §:ää ei edes voida soveltaa sivutoimisten vakuutusedustajien osalta. Esityksen mukaisesti sivutoimisena vakuutusedustajana voi toimia vain, jos tämän pääasiallinen ammatillinen toiminta on muu kuin vakuutusten tarjoaminen ja jos tämä tarjoaa sivutoimisesti ainoastaan tavaraan tai palveluun täydentävinä liittyviä vakuutuksia. Esityksen 30 §:n perusteluissa kuitenkin todetaan, että vakuutuksen myöntämisen ehtona ei saa olla, että asiakas ostaa vakuutuksen lisäksi tietyn tavarantoimittajan tai palvelun. Tämän mukaisesti toimittaessa sivutoimisen vakuutusedustajan olisi siis aina tarjottava vakuutus myös erikseen, jolloin kyseessä ei enää olisi sivutoiminen vaan päätoiminen vakuutusedustaja. Myös jos lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät eräät sivutoimiset vakuutusedustajat joutuisivat myymään tuotteisiinsa oheispalvelunaan liittyviä vakuutuksen ilman varsinaista tuotetta, kyse olisi päätoimisesta vakuutusedustuksesta.

Sen lisäksi, että ehdotettu 30 § ei vastaa direktiivin tarkoitusta, on tarpeetonta kansallista lisäsääntelyä ja tulee tietyissä tapauksissa mahdolliseksi soveltaa, säännös rajoittaa uusien palveluiden kehittämistä. Uudistuvalla palvelumarkkinalla on laajalti havaittavissa kehitystä

siihen suuntaan, että kootaan asiakkaiden tarpeita ja odotuksia vastaavia palvelupaketteja. Muussa lainsäädännössä yhdistettyjen palvelujen tarjoamismahdollisuuksia pyritään painavoin helpottamaan. Kytkeykaupan kieltoa koskeva säännös on ristiriidassa muun lainsäädännön kehityksen kanssa, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvuympäristön rakentamiseksi sekä säästöjen sujuvoittamiseksi. Uusi kuluttajien aseman parantamiseksi ja tiedon saannin lisäämiseksi tarkoitettu lainsäädäntö ei saa estää vakuutusalan ja yleisemminkin palvelumarkkinan kehitystä, jossa vakuutus on osa asiakkaalle tarjottavaa tuotetta tai palvelua.

Lisäksi kytkeykauppa on terminä hyvin negatiivinen ja harhaanjohtava, jos kyse on siitä, että tuotteet tai palvelut myydään yhdessä. Tällöin kyse on yhdistetystä tarjouksesta tai paketoitusta palvelusta, jolloin asiakas usein säästää hinnassa ja työmäärässä verrattuna siihen, että hankkisi tuotteet tai palvelut erikseen. Paketoituissa palveluissa voidaan lisäksi varmistaa, että tuotteessa tai palvelussa on juuri siihen tarpeeseen sopiva vakuutus ja samalla se, ettei tule turhaa päällekkäistä vakuutusturvaa.

Katsomme, että ehdotettu 30 § ei vastaa direktiivin tarkoitusta, on tarpeetonta kansallista lisäsääntelyä, heikentää asiakkaiden kannalta hyödyllisten palveluiden saatavuutta ja rajoittaa uusien asiakaskokemusta parantavien kokonaispalveluiden kehittämistä. Säännös tulisi muotoilla uudelleen selkeämmäksi ja vastaamaan direktiivin säännöstä.

3 Vakuutustarpeen selvittäminen

Esityksen 5. lakiehdotuksen (*laki vakuutus sopimuslain muuttamisesta*) 4 b §:n mukaan vakuutuksenantajan on pyydettävä vakuutuksen hakijalta tietoja, joiden perusteella sen on määriteltävä vakuutustarve. Perusteluissa tarkennetaan, mitä pyydettävillä tiedoilla tarkoitetaan. Pykälän sanamuoto ja hallituksen esityksen perusteluteksti ovat direktiivin sanamuotoa ja tarkoitusta tiukemmat ja lisäksi erityisesti sijoitusvakuutusten osalta monelta osin epäselvät.

Direktiivissä vaaditaan vakuutuksentarjoajaa määrittelemään vakuutustarve *asiakkaalta saatujen tietojen perusteella*, jotta *asiakas voi saamiensa tietojen perusteella tehdä päätöksensä* asianmukaisin perustein. Direktiivissä ei aseteta vakuutuksentarjoajalle velvollisuutta *pyytää* tietoja, vaan tarkoitus on määritellä vakuutustarve vakuutuksen hakijalta saatujen tietojen perusteella. Käytännössä vakuutuksen hakijalta nykyäänkin pyydetään tarvittavia tietoja, mutta ehdotettu 4 b § asettaa velvollisuuden *pyytää* tietoja myös silloin, kun se ei ole tarpeellista vakuutustarpeen määrittämiseksi. Pidämme tarkoituksenmukaisena täsmentää vakuutustarpeen selvittämistä koskevan nykyisen vakuutus sopimuslain säännöstä direktiivin mukaiseksi, mutta sääntelyä ei ole tässäkään suhteessa tarpeen tiukentaa siitä mitä direktiivi vaatii.

Vakuutustarpeen selvittämisprosessi ei saa olla vakuutuksen hakijan eikä vakuutuksenantajan kannalta liian monimutkainen. Vakuutustarpeen selvittämistä koskevan sääntelyn tulee tukea myös digitaalisia kuluttajille tarjottavia palveluita. Tälläkin hetkellä vakuutuksenantajan on käytännössä annettava vakuutuksen hakijalle tietoja vakuutuksesta ja tarvittaessa pyydettävä vakuutuksen hakijalta lisätietoja vakuutustarpeen määrittelemiseksi. Vakuutuksenantajalla on lähtökohtaisesti oikeus luottaa siihen, että vakuutuksen hakijan antamat tiedot ovat oikeita, jotta vakuutustarve voidaan määritellä niiden perusteella. Esityksen mukainen vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan selvitysvelvollisuus on liian laaja esimerkiksi vakuutuksen hakijan muiden vakuutusturvien osalta. Kuten esityksessä todetaan, suurella osalla asiakkaista ei ole mitään tietoa esimerkiksi taloyhtiön vakuutusturvan sisällöstä eikä välttämättä edes omien vakuutusturvien yksityiskohtaisesta sisällöstä.

Vakuutustarpeen määrittelemiseksi tarkoitettua sääntelyä ei saa tehdä niin tiukaksi, että vakuutusturva ei enää kata sitä mitä vakuutuksen hakija tarvitsee. Pitäisi myös huomioida mahdolliset seuraamukset ottaen huomioon voimassa olevan vakuutuslainsäädännön 9 §, jonka mukaan vakuutuslainsäädännön katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä kuin vakuutuksenottaja oli käsittänyt. Esityksen perusteella jää myös epäselväksi, voiko vakuutustarpeen selvittämättä jättämisestä seurata myös muita seuraamuksia kuin Finanssivalvonnan määräämä seuraamusmaksu.

Lakiehdotuksen 4 b §:n suhde ehdotuksen muihin säännöksiin on epäselvä tai selvästi ristiriidassa. Vakuutustarpeen selvittämistä koskevan 4 b §:n ja vakuutusta koskevan henkilökohdaisen suosituksen antamista koskevan 5 b §:n välinen ero on epäselvä vakuutuksen hakijan näkökulmasta. Tämän lisäksi 4 b § ja sijoitusvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointia koskeva 5 c § ovat ristiriidassa, minkä vuoksi ei ole selvää pitääkö vakuutuksenantajan aina vakuutustarvetta selvittäessä tehdä asianmukaisuusarviointi vai soveltuvuusarviointi vai molemmat. Ehdotetun 4 b §:n perustelujen mukaisesti vakuutuksenantajaa edellytetään pyytämään sijoitusvakuutuksen hakijalta vakuutustarpeen selvittämiseksi kaikki ne tiedot, joita direktiivin mukaan tarvitaan vain silloin, kun annetaan neuvontaa tai henkilökohtaista suositusta, vaikka käytännössä on tarkoitus arvioida vakuutuksen asianmukaisuutta vakuutuksen hakijalle. Ehdotetussa muodossa sääntely ei ole vakuutuksen hakijan kannalta tarkoituksenmukainen, koska hän ei useimmissa tilanteissa saa lisäarvoa siitä, että häneltä kysytään enemmän ja hankalampia tietoja kuin mitä vakuutusta ostettaessa on tarpeen.

Esityksen mukaan vakuutusyhtiön ja asiamiehen on pyydettävä myös ammattimaisilta asiakailta vakuutustarpeen selvittämiseksi vaadittavia tietoja, joita ei kuitenkaan velvoiteta huomioimaan tai käyttämään mihinkään tarkoitukseen. Vastaavaa velvollisuutta ei ole esitetty vakuutusmeklareille. Käytännössä sijoitusvakuutusten osalta on selvittävä mm. tiedot sijoittamisen tavoitteista kuten sijoitusajasta, tavoitellusta tuottotasosta, kyvystä sietää tappioita riskin toteutuessa sekä siitä riskitasosta, jonka asiakas on valmis hyväksymään. Ei ole tarkoituksenmukaista edellyttää, että ammattimaiselta asiakkaalta kysytään kaikki nämä tiedot, joita ei kuitenkaan tarvitse huomioida tai käyttää mihinkään. Edellä mainitun perusteella ammattimaisia asiakkaita koskeva poikkeussäännös velvollisuudesta pyytää tietoja vakuuttamiseen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista ja velvollisuudesta määrittää vakuutustarve tulee koskea koko 4 b §:ää.

4 Palkkiot

Esityksen 1. lakiehdotuksen 21 § selkeyttää vakuutusentaroajan toimintaperiaatteita. Tavoitteena on kieltää asiakkaan etujen kanssa ristiriitaiset palkitsemistavat. Pykälän sanamuoto on selkeä, mutta 21 § 2 momentin perustelut ovat tiukemmat kuin mitä direktiivi edellyttää.

Palkkioita koskevan läpinäkyvyyden lisäämisen tarkoituksena on, että asiakas saa tarpeellista tietoa vakuutuksen tarjoamiseen vaikuttavista myyjän palkkioista. Pidämme perusteltuna, että vakuutuksenantaja ei saa kannustaa työntekijöitään tai asiamiehiään asiakkaan edun vastaiseen menettelyyn eikä palkita siitä tai arvioida tällaisia menettelyitä tai työsuorituksia myönteisesti. Lakiehdotuksen 21 §:n perusteluissa todetaan, että vääränlaiselta kannustimelta voidaan välttyä, jos vakuutusmaksun suuruuteen sidotun palkkion sijaan palkan tai palkkioiden suuruus riippuu ennen kaikkea vakuutusten tarjoamista koskevan työn määrästä, työtehtävien tehokkaasta hoitamisesta ja työn ammatillisesta vaativuudesta. Ei voida yksiselitteisesti katsoa, että vakuutuksen myynnissä esimerkiksi vakuutusmaksuun perustuva provisio johtaisi suoraan asiakkaan edun vastaiseen toimintaan ja että tällainen palkkiomalli ei perustuisi nimenomaan työn määrään, työtehtävien tehokkaaseen hoitamiseen ja työn ammatilliseen vaativuuteen. Esimerkiksi kappalemääräinen palkitseminen, johon viitataan 28 §:n perusteluissa, voidaan perustellusti nähdä aivan samalla tavalla ongelmallisena, jos asiaa näin halutaan tulkita. Erilaiset palkkiomallit tulee edelleen olla mahdollisia silloin kun ne eivät johda

asiakkaan edun vastaiseen tilanteeseen ja voidaan osoittaa, että ne perustuvat työn määrään, työtehtävien tehokkaaseen hoitamiseen ja työn ammatilliseen vaativuuteen. Ehdotetun 21 §:n perusteluja tulee selventää tältä osin.

5 Tietojen toimittaminen

Tietojen toimittamistavasta säännellään 5. lakiehdotuksen 5 a ja 7 §:ssä, ehdotuksessa valtioneuvoston asetukseksi vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistavasta sekä voimassa olevassa vakuutus sopimus laissa. Kaikissa säännöksissä on kyse siitä, miten ja missä muodossa tiedot toimitetaan tai missä muodossa asiakas voi irtisanoa vakuutuksen. Lisäksi 1. ja 5. lakiehdotuksessa on määritelty mitä tarkoitetaan pysyvällä tavalla.

Sekä vakuutuksenottajien että vakuutuksenantajien kannalta on selkeämpää, jos tietojen toimittamistapaa koskeva sääntely ja määrittelyt hyväksyttävälle toimittamistavalle ovat yhtenäisiä. Näin ei kuitenkaan ole, vaan lain eri kohdissa on eri vaatimukset tietojen toimittamistavoille. Lisäksi ehdotuksessa on jätetty avoimeksi, millä tavalla sijoitusvakuutusten vuosittainen kuluista ilmoittaminen on asiakkaalle annettava. Direktiivi edellyttää antamaan asiakkaalle pyynnöstä erittelyn kuluista. Tietojen toimittamistapoja koskeva sääntely pitää selkeyden vuoksi muotoilla yhdenmukaiseksi sekä ehdotettujen uusien säännösten, mutta myös voimassa olevan lain säännösten osalta. Samalla tulisi huomioida, että verkkopankki tai – palvelu, avoin verkkosivusto ja sähköposti eivät ole toisiinsa rinnastettavia tietojen toimittamistapoja.

Edellä mainitun lisäksi ehdotuksessa valtioneuvoston asetukseksi vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistavasta on teknisiä virheitä tai muita puutteita, joiden takia sen sisältö on vaikeasti hahmotettavissa. Asetuksessa on väärä perustelumistio. Asetuksen 2 ja 3 §:ssä on väärä viittaus 5 §:än, vaikka tarkoituksenmukaisuudesta säädetään 4 §:ssä. Saman momentin 1 ja 2 kohdan välistä puuttuu ”tai”, mistä syystä jää epäselväksi se, että 1 ja 2 kohdat ovat vaihtoehtoisia. Lisäksi 5. lakiehdotuksen 5 a §:ssä viitataan asetukseen, mutta 7 §:ssä ei ole viittausta. On epäselvää, koskeeko asetusta vakuutus sopimus lain 7 §:n mukaista vuositiedottamista.

Vahinkovakuutuksia koskeva vakiomuotoinen asiakirja on tarkoitettu vain kuluttaja-asiakkaille ja se pitää rajata näin lainsäädännössä. Varsinkin julkisyhteisöjen osalta tämän asiakirjan tekeminen on tarpeetonta. Vakiomuotoista asiakirjaa ei ole tarpeen vaatia lakisääteisistä työtapaturma- ja ammattitautilain, urheilijan tapaturma- ja eläkelain sekä potilasvakuutuslain mukaisista vakuutuksista, koska tuotteet perustuvat lakiin ja asiakirja ei tuo lisäarvoa asiakkaalle. Direktiivi ei edellytä, että asiakirja annettaisiin lakisääteisistä sosiaaliturvaan kuuluvista vakuutustuotteista. Vahinkovakuutuksia koskevaa vakiomuotoista asiakirjaa ei myöskään ole syytä edellyttää annettavaksi ryhmävakuutuksissa.

6 Vakuutusedustajarekisteriin merkittävät tiedot

Hallituksen esityksessä on tulkittu direktiivin vaatimusta johdossa toimivien henkilöiden rekisteröintivaatimuksista laajemmin kuin mikä on tarpeen. Esityksen perusteella vakuutusedustajarekisteriin olisi merkittävä vakuutusedustajaksi rekisteröidyn oikeushenkilön toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa, hallituksen tai hallitukseen rinnastettavan toimielimen jäsenet ja varajäsenet, vastuunalaiset yhtiömiehet sekä muiden vakuutusten tarjoamisesta vastaavien henkilöiden nimet. Direktiivi velvoittaa merkitsemään pelkästään vakuutusten tarjoajien johdossa toimivien vakuutusten tarjoamisesta vastaavat henkilöt. Direktiivissä ei ole yksiselitteisesti määritelty mitä johdolla tai johdossa toimivalla henkilöllä tarkoitetaan, mutta muun säännösten perusteella on selvää, että johdolla ei tarkoiteta ylintä johtoa. Esimerkiksi ammattipätevyysvaatimusten osalta direktiivissä todetaan, että jäsenvaltion ei tarvitse soveltaa vakuutusten tarjoamiseen vaadittavia ammattipätevyysvaatimuksia niihin johdossa toimiviin henkilöihin, jotka eivät suoraan osallistu vakuutusten tarjoamiseen.

Ilmoitusmenettely aiheuttaa esitetyssä muodossa tarpeetonta hallinnollista rasitetta sekä ilmoituksen tekeville yhtiöille että Finanssivalvonnalle, jonka on merkittävä henkilöt rekisteriin. Esityksestä tulee korjata tarpeeton lisäys siitä, että yhtiömuotoisten asiamiesten osalta olisi ilmoitettava ja kirjattava rekisteriin näin suuri määrä yrityksen ylimpään joukkoon kuuluvia henkilöitä.

Lakiin on myös tarpeen lisätä siirtymäsäännös vakuutusedustajarekisterissä jo olevien vakuutusedustajien velvollisuuteen ilmoittaa rekisteriin uusia henkilöitä.

7 Sijoitusvakuutuksia koskevat muut tiedonantovelvollisuudet

Esityksen 5. lakiehdotuksen 5 §:n mukaan asiakkaalle on kerrottava kulujen vaikutuksesta vakuutuksen tuottoon ja pääoman kertymiseen, vaikka direktiivissä veloitetaan kertomaan pelkästään kulujen vaikutuksesta tuottoon. Lisäksi ehdotetun 9 a §:n mukaan Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä kulujen, tuottojen ja vakuutussäästön kertymisen laskemis- ja ilmoittamistavasta ja siitä, millaisia tietoja on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvän takaisinottoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa maksettavista suorituksista. Emme pidä tarkoituksenmukaisena edellä mainittua 9 a §:n ehdotusta takaisinottoarvon kehityksestä ja maksettavista suorituksista annettavista lisämääräyksistä, koska säännös on ristiriidassa 5 §:n kanssa. Ehdotuksen perusteella jää epäselväksi millä tavalla ja milloin kuluista on asiakkaalle kerrottava. Vaatimus ei myöskään perustu direktiiviin, vaan on tarpeetonta kansallista lisäsääntelyä.

Esityksessä todetaan, että erilaisten sijoitustuotteiden tarjoamiselle on tarvetta luoda tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n rahoitusmarkkinoilla. Yhtenä tavoitteena on eri sijoitustuotteiden samanlainen kohtelu ja yhdenmukainen sääntely. Tavoite sijoitusvakuutuksia koskevan sääntelyn yhteensovittamisesta MiFID II sääntelyn kanssa ei ole toteutunut siltä osin kuin se olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Ehdotetut sääntelyratkaisut voivat aiheuttaa negatiivisia heijastusvaikutuksia myös muiden sijoituspalveluiden kuin sijoitusvakuutusten tarjoamiseen.

Direktiivin 30.3. artiklan mukaisesti jäsenvaltion on mahdollista säätää, että tiettyjen vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden osalta asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi voidaan jättää asiakkaan suostumuksella kokonaan tekemättä samaan tapaan kuin muissa sijoitustuotteissa. Sijoitusvakuutusten tarjoamista koskevaa sääntelyä valmisteltaessa on tärkeää huomioida finanssialan tuotteiden kehitys ja monenlaiset asiakkaat. Tuotteita tarjotaan useiden eri kanavien kautta ja on mahdollistettava myös se, että omatoiminen ja asiantunteva asiakas voi hankkia haluamansa tuotteen suomalaiselta palveluntarjoajalta myös digitaalisessa kanavassa. Tietyn tyyppiset yksinkertaiset sijoitusvakuutustuotteet eivät ole asiakkaalle vaikeita ymmärtää, etteikö tämä voisi omasta aloitteestaan sellaisen hankkia ilman siinä tilanteessa asiakkaan kannalta tarpeetonta asianmukaisuus- tai soveltuvuusarviointia. Yksinkertaisten sijoitusvakuutusten taloudellinen merkitys ja monimutkaisuus asiakkaalle ei olennaisesti poikkea esimerkiksi laajasti hajautetusta UCITS-yhdistelmärahastosta. Pidämme tärkeänä, että tämä nk. execution only mahdollisuus sijoitusvakuutusten osalta tulee hyödyntää myös Suomessa. Muutoin hankaloitettaisiin perusteettomasti näiden tuotteiden jakelua suhteessa muihin vastaaviin sijoitustuotteisiin.

On huomioitava, että direktiiviä täydentävä alemman tason sääntely on vielä tältä osin kesken. Tässä vaiheessa laadittu tiukempi sääntely vaikeuttaa suomalaisten yhtiöiden toimintamahdollisuuksia ja kilpailukykyä verrattuna niihin maihin, joissa vastaava myynti on sallittua. Sääntelyyn tulee jättää vielä varaus myöhempää tarkastelua varten, joka voidaan tehdä sitten kun alemman tason säännökset on vahvistettu.

Jatkovalmistelussa tulee arvioida myös se, onko kansallisella linjauksella haittaavaa vaikutusta muun lainsäädännön perusteella sijoitustuotteista annettaviin tiedonantovelvollisuuksiin. Esimerkiksi esityksessä mainitun PRIIP-asetuksen mukaisesti annettavassa avaintietoasiakirjassa on oltava varoitus tuotteesta, joka ei ole yksinkertainen ja joka saattaa olla vaikea ymmärtää. Varoitus menettää merkityksensä, jos se on annettava myös tuotteista, jotka eivät käytännössä ole asiakkaalle vaikeita ymmärtää. Tämä ei ole asiakkaan kannalta toivottavaa ja selvä heikennys kuluttajansuojaan.

8 Ryhmävakuutukset

Direktiivissä ei veloiteta sääntelyn soveltamista ryhmävakuutuksiin, vaan on jätetty kansalliseen harkintavaltaan päättää mitä säännöksiä ryhmävakuutuksiin sovelletaan. Esityksen perustelut ryhmävakuutusten osalta ovat puutteelliset eikä perusteluissa kerrota miksi ryhmävakuutuksiin esitetään näin laajalti monelta osin tarpeetonta lisäsääntelyä. Perusteluissa viitataan direktiivin johdanto-osan 49 kappaleeseen, mutta perusteluista on kuitenkin poistettu se direktiivin samassa virkkeessä mainittu kohta, jossa ryhmävakuutuksilla viitataan pakollisiin ammatillisiin lisäeläkejärjestelyihin. Direktiivissä kyse ei siis ole yleisestä viittauksesta ryhmävakuutuksiin.

Hallituksen esityksen 5. lakiehdotuksen 4 §:ssä ehdotetaan perustavanlaatuista muutosta verrattuna nykytilaan ryhmävakuutuksiin sovellettavien säännösten osalta. Esityksen mukaan vakuutustarve tulisi selvittää myös ryhmävakuutusten osalta ja lisäksi vakuutuksenantajaa veloitetaan antamaan ennakkotietoja vakuutuksesta siltäkin osin kun se ei käytännössä ole tarpeellista. Koska sääntelyn tarkoituksena on kuluttajansuojan parantaminen ja vakuutettujen tiedonsaannin lisääminen, ei myöskään ole syytä edellyttää vahinkovakuutuksia koskevaa vakiomuotoista asiakirjaa annettavaksi ryhmävakuutuksissa.

Ryhmävakuutuksesta annettavista tiedoista on jo säännelty voimassa olevan vakuutus sopimuslain 76 §:ssä. Ryhmävakuutuksiin ei tulisi sen lisäksi soveltaa vakuutus sopimuslain 9 §:ää, jonka mukaan vakuutusyhtiön vastuu puutteellisista tai virheellisistä tiedoista koskee vakuutuksenottajaa. Ehdotuksen mukaisesti käytännössä suojeltaisiin ryhmävakuutuksen otantajaa eli esimerkiksi työnantajaa eikä vakuutettua työntekijää.

9 Muuta

Esityksen 1. lakiehdotuksen 63 §:n mukainen vakuutusyhtiöitä ja asiamiehiä koskeva vahingonkorvaussääntely ei perustu direktiiviin. Perusteluissa ei ole riittävästi tuotu esille syitä miksi säännös olisi tarpeellinen ottaen huomioon yleinen vahingonkorvausta koskeva sääntely Suomessa. Ellei riittäviä perusteita löydy, 63 § tulee poistaa.

Esityksen 66 §:n mukaan vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on nimettävä *arkistovastaava*. Tätä ei edellytetä direktiivissä. Esitämme arkistovastaavan nimeämisvelvollisuuden sijaan 66 §:n 1 momentin toiseksi virkkeeksi seuraavaa direktiivin mukaista muotoilua: "*Vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on pyydettyä ilmoitettava arkistosta vastaavan henkilön nimi Finanssivalvonnalle.*"

Vakuutusten tarjoamista harjoittavien henkilöiden ammattipätevyyttä ja tietoja koskevista vähimmäisvaatimuksista annettavassa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen perustelu muistiossa puhutaan valtioneuvoston asetuksesta. Lisäksi 2 §:ssä viitataan vahinkovakuutusluokkaan, vaikka pitäisi viitata henkivakuutusluokkaan.

Lopuksi tuomme vielä esille, että kuluttajansuojan lisäämisellä ei voida perustella sitä, että kaikkea esitettyä sääntelyä sovelletaan yritysasiakkaisiin. Tulee huomioida, että vakuutusten tarjoamista koskevat tarpeet ja vaatimukset ovat erilaisia, jos kyse on henkilöasiakkaasta tai

jos kyse on yritysasiakkaasta. Kaikki ehdotetut säännökset eivät sovellu vakuutusten tarjoamiseen yritysasiakkaille ja tämä tulee ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

OP Osuuskunta

Erkki Sarsa

Edunvalvontajohtaja